

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Sžo/57/2016
Identifikačné číslo spisu: 1014202141
Dátum vydania rozhodnutia: 19.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Morava
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1014202141.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Moravu a členov senátu JUDr. Jarmily Urbancovej a JUDr. Petry Príbelskej, PhD., v právnej veci žalobcu: B. P. M., bytom M., zastúpeného Mgr. Tomášom Bašticom, advokátom so sídlom Grösslingova 56, Bratislava, proti žalovanej: Slovenská advokátska komora, so sídlom Kolárska 4, Bratislava, IČO: 30 795 141, zastúpenej JUDr. Evou Bušovou, advokátkou so sídlom Tobrucká 6, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 56/7/2014 z 12. septembra 2014, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S 282/2014-53 z 18. februára 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S/282/2014-53 z 18. februára 2016 p o t v r d z u j e .

Účastníkom sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) rozsudkom č.k. 1S/282/2014-53 z 18. februára 2016 podľa § 250j ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia č. 56/7/2014 z 12. septembra 2014, ktorým Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory (ďalej aj „Predsedníctvo“) podľa § 71 ods. 2 písm. b/, § 38 ods. 1 a § 3 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. <. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) nezapísalo žalobcu do zoznamu usadených euroadvokátov, vedeného Slovenskou advokátskou komorou (ďalej aj „komora“) z dôvodu, že nepovažovalo žalobcu za spoľahlivého.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že z administratívneho spisu a z odôvodnenia rozhodnutia žalovanej vyplýva, že Špecializovaný trestný súd rozsudkom č.k. PK-1T/3/2010-420 z 28. januára 2010 uznal žalobcu vinným zo spáchania zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon“), pretože ako osobitný správca konkurznej podstaty v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo pre seba prijal úplatok, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, pričom výkon trestu mu bol podmiennečne odložený na

skúšobnú dobu štyri roky. Zároveň bol žalobcovi uložený peňažný trest 66 000,- €. Pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody bol ustanovený vo výmere dvoch rokov. Žalobcovi bol ďalej uložený trest zákazu činnosti vykonávať funkciu správcu konkurznej podstaty a osobitného správcu konkurznej podstaty na dobu jedného roka. Špecializovaný trestný súd uznesením č.k. PK-1T/3/2010-454 zo 4. januára 2013 rozhodol, že žalobca je účastný amnestie prezidenta Slovenskej republiky z 2. januára 2013, na základe ktorej bol žalobcovi odpustený uložený trest odňatia slobody, ktorého výkon bol podmiennečne odložený s účinkom, že sa na neho hľadá ako keby nebol odsúdený.

S tvrdením žalobcu, že pri rozhodovaní o zápise osoby do zoznamu usadených euroadvokátov je potrebné vychádzať len z podmienok uvedených v § 39 zákona o advokácii sa krajský súd nestotožnil a vyhodnotil, že správny orgán postupoval správne, keď skúmal aj podmienku spoľahlivosti definovanú v § 3 ods. 4 zákona o advokácii. Podľa krajského súdu sa s výkonom povolania usadeného euroadvokáta nerozlučne spája škála etických povinností voči klientom, ako aj voči súdom a orgánom, pred ktorými presadzuje záujmy svojho klienta, alebo pred ktorými koná v jeho mene. Podľa krajského súdu § 39 zákona o advokácii podmienku spoľahlivosti, ktorú v prípade žalobcu žalovaná skúmala, neobsahuje, avšak z dikcie § 38 ods. 1 zákona o advokácii nesporne vyplýva, že na účely zákona o advokácii sa usadený euroadvokát považuje za advokáta.

Krajský súd poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach nezapisania do zoznamu advokátskych koncipientov a do zoznamu advokátov tých žiadateľov, ktorí boli v minulosti odsúdení za úmyselné trestné činy (rozsudok sp.zn. 2Sžo/6/2011 z 19. októbra 2011, rozsudok 5Sžo/29/2012 z 29. októbra 2012).

Pokiaľ sa žalobca odvolával na smernicu 98/5/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná odborná spôsobilosť (ďalej len „smernica 98/5/ES“) táto podľa krajského súdu v čl. 3 ods. 2 síce uvádza, že príslušný orgán v hostiteľskom členskom štáte advokáta zapíše po predložení preukazu oprávnenia potvrdzujúceho jeho zápis príslušným orgánom v domovskom členskom štáte, avšak v čl. 10 bod 4 smernice 98/5/ES sa uvádza, že príslušný orgán hostiteľského štátu môže odôvodneným rozhodnutím, proti ktorému je možné podať opravný prostriedok súdu, odoprieť advokátovi výhody podľa tohto článku, pokiaľ má za to, že by to bolo v rozpore s verejným poriadkom, najmä vzhľadom ku kárnym konaniam, sťažnostiam alebo prípadom iného typu.

Krajský súd poukázal aj na rozhodnutie Súdneho dvora zo 17. júla 2014 v spojených veciach C-58/13 a C-59/13, podľa ktorého „Žiadosť o registráciu v zozname usadených euroadvokátov podaná na základe článku 3 smernice 98/5/ES neumožňuje vyhnúť sa uplatneniu právnej úpravy hostiteľského členského štátu týkajúcej sa prístupu k povolaniu advokáta“.

O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že neúspešnému žalobcovi ich náhradu nepriznal.

V lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 OSP, § 246c ods. 1 veta prvá OSP) podal proti rozsudku krajského súdu odvolanie žalobca, namietajúc, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 OSP [§ 205 ods. 2 písm. a/ OSP], konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 205 ods. 2 písm. b/ OSP], krajský súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 205 ods. 2 písm. d/ OSP] a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f/ OSP].

Žalobca v odvolaní uviedol, že zákonodarca postupoval pri implementácii smernice 98/5/ES s cieľom naplniť jeden zo základných pilierov Európskej únie, ktorým je voľný pohyb osôb, tovaru a služieb a v § 39 ods. 1 zákona o advokácii taxatívne špecifikoval podmienky pre zápis žiadateľa do zoznamu usadených euroadvokátov. Podľa žalobcu preto nie je možné odmietnuť zápis žiadateľa do zoznamu usadených euroadvokátov pre nesplnenie podmienky, ktorá v § 39 ods. 1 zákona o advokácii uvedená nie je.

Žalobca ďalej poukázal na to, že zákon o advokácii upravuje v § 3 ods. 1 a § 4 ods. 1 podmienky zápisu do zoznamu advokátov, v § 48 ods. 1 podmienky zápisu do zoznamu zahraničných advokátov, v § 53 ods. 2 podmienky zápisu do zoznamu medzinárodných advokátov a v § 62 ods. 1 podmienky zápisu do zoznamu advokátskych koncipientov. Aby bolo možné odvolať sa pri žiadosti o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov na § 3 ods. 1 písm. f/ resp. na § 3 ods. 4 zákona o advokácii, ktoré upravujú podmienku bezúhonnosti a spoľahlivosti, muselo by to byť podľa žalobcu priamo uvedené v § 39 ods. 1 zákona o advokácii. V tejto súvislosti poukázal žalobca na znenie § 48 ods. 1 písm. d/ zákona o advokácii, podľa ktorého komora zapíše do zoznamu zahraničných advokátov do dvoch mesiacov odo dňa doručenia písomnej žiadosti toho, kto preukáže, že spĺňa podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. a/, f/ až i/. Vo vzťahu k zahraničnému advokátovi teda zákon o advokácii podmienku spoľahlivosti v zmysle § 3 ods. 1 písm. f/ výslovne upravuje. Podmienka spoľahlivosti v ustanovení § 39 ods. 1 zákona o advokácii však absentuje. Nie je preto podľa žalobcu možné žiadnym z výkladov právnych predpisov vyvodit', že táto podmienka sa má vzťahovať aj na usadeného euroadvokáta. Na účely zákona o advokácii sa aj zahraničný advokát považuje za advokáta, a teda podľa názoru krajského súdu by sa naňho mala automaticky vzťahovať aj podmienka spoľahlivosti definovaná v § 3 ods. 4 zákona o advokácii. Napriek tomu je však v § 48 ods. 1 písm. d/ zákona o advokácii priamo a explicitne upravená povinnosť žiadateľa o zápis do zoznamu zahraničných advokátov spĺňať podmienku bezúhonnosti a spoľahlivosti vyplývajúcu z § 3 ods. 1 písm. f/ zákona o advokácii. V prípade, ak by na automatickú aplikáciu § 3 ods. 1 písm. f/ resp. § 3 ods. 4 zákona o advokácii postačovalo, že v zákone o advokácii je vo vzťahu ku konkrétnemu zoznamu uvedené, že člen daného zoznamu sa podľa ustanovení zákona o advokácii považuje za advokáta, ustanovenie § 48 ods. 1 písm. d/ zákona o advokácii by podľa žalobcu stratilo opodstatnenie. Z takéhoto výkladu právnej normy by podľa žalobcu vyplývalo, že na ktoréhokoľvek žiadateľa o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov alebo medzinárodných advokátov je možné bez ďalšieho aplikovať podmienky uvedené v ustanovení § 3 zákona o advokácii, ktorý rieši len otázku zápisu do zoznamu advokátov.

Skúmanie podmienky spoľahlivosti v prípade zápisu do zoznamu usadených euroadvokátov v hostiteľskom členskom štáte absentuje podľa žalobcu z toho dôvodu, že uvedená podmienka je skúmaná oprávneným orgánom pri zápise do zoznamu advokátov v inom štáte Európskej únie, t. j. v domovskom členskom štáte. V opačnom prípade by podľa žalobcu išlo o neprípustnú duplicitu požiadaviek a kontrol, ktoré sú s ohľadom na ich účel rovnocenné alebo v zásade porovnateľné a ktoré už boli splnené (čl. 10 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu).

Podľa žalobcu rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky citované krajským súdom sa na tento prípad nevzťahujú z dôvodu, že v nich Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval zákonnosť postupu žalovanej v prípadoch, keď táto rozhodla o nezapísaní žiadateľov do zoznamu advokátov resp. do zoznamu advokátskych koncipientov a nie do zoznamu usadených euroadvokátov. Rovnako sa podľa žalobcu na vec nevzťahuje druhý odsek článku 2 a celý článok 10 smernice 98/5/ES, nakoľko žalobca nežiadal o poskytnutie výhod podľa tohto článku.

Záverom žalobca dodal, že rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) zo 17. júla 2014 v spojených veciach C-58/13 a C-59/13 je na prejednávajúcu vec plne aplikovateľné a jeho interpretácia bola vzhľadom na žiadosť žalobcu o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov zo strany žalobcu úplná. Žiadosťou o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov sa žalobca nevyhýba uplatneniu právnej úpravy hostiteľského členského štátu týkajúcej sa prístupu k povolaniu advokáta, pretože žalobca nežiada o zápis do zoznamu advokátov podľa článku 10 smernice 98/5/ES resp. § 4 zákona o advokácii.

Z uvedených dôvodov žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 56/7/2014 z 12. septembra 2014 zruší a vec sa vráti žalovanej na ďalšie konanie.

Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné priznať úspech.

Podľa § 491 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V správnom súdnictve preskúmajú súde na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

V prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu, súd postupuje podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 247 ods. 1 OSP).

Po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajskému súdu, k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu, odvolací súd s prihliadnutím na § 219 ods. 1 v spojitosti s § 246c ods. 1 OSP konštatuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil, lebo je vo výroku vecne správny, a to z nasledovných dôvodov:

Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca bol pôvodne zapísaný v zozname advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou od 1. januára 2005. Dňa 16. júla 2008 bol žalobcovi pozastavený výkon advokácie z dôvodu, že mu bolo dňa 26. júna 2008 vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona a dňa 28. júna 2008 bol vzatý sudcom pre prípravné konanie do väzby. Pozastavenie výkonu advokácie žalobcovi trvalo do 5. septembra 2008. Ďalšie pozastavenie výkonu advokácie žalobcovi začalo na jeho žiadosť dňa 7. októbra 2008 a trvalo do 29. januára 2010, ktorým dňom bol žalobca na vlastnú žiadosť vyčiarknutý zo zoznamu advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou.

Z obsahu administratívneho spisu odvolací súd zistil, že Špecializovaný trestný súd rozsudkom č.k. PK-1T/3/2010-420 z 28. januára 2010, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 28. januára 2010, uznal žalobcu vinným zo spáchania zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona, pretože ako osobitný správca konkurznej podstaty v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo pre seba prijal úplatok, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, pričom výkon trestu mu bol podmienene odložený na skúšobnú dobu štyri roky. Zároveň bol žalobcovi uložený peňažný trest 66 000,- €. Pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody bol ustanovený vo výmere dvoch rokov. Žalobcovi bol ďalej uložený trest zákazu činnosti vykonávať funkciu správcu konkurznej podstaty a osobitného správcu konkurznej podstaty na dobu jedného roka.

Špecializovaný trestný súd uznesením č.k. PK-1T/3/2010-454 zo 4. januára 2013 rozhodol, že žalobca je účastný amnestie prezidenta Slovenskej republiky z 2. januára 2013 uverejnenej pod č. 1/2013 Z.z., na

základe ktorej bol žalobcovi odpustený uložený trest odňatia slobody, ktorého výkon bol podmienčne odložený s účinkom, že sa na neho hľadá ako keby nebol odsúdený.

Žalobca listom zo 14. augusta 2014 požiadal žalovanú podľa § 39 zákona o advokácii o zapísanie do zoznamu usadených euroadvokátov. K žiadosti uviedol, že poskytuje právne služby v Českej republike samostatne ako advokát zapísaný v zozname advokátov vedenom Českou advokátní komorou pod č. XXXXX. a vykonáva advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným +, pričom je jediným spoločníkom a konateľom tejto spoločnosti. K svojej žiadosti žalobca pripojil okrem iného aj osvedčenie z 29. januára 2014 o zapísaní žalobcu do zoznamu advokátov, vedeného Českou advokátní komorou.

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory rozhodnutím č. 56/7/2014 z 12. septembra 2014 podľa § 71 ods. 2 písm. b/, § 38 ods. 1 a § 3 ods. 4 zákona o advokácii nezapísalo žalobcu do zoznamu usadených euroadvokátov, vedeného Slovenskou advokátskou komorou z dôvodu, že nepovažovalo žalobcu za spoľahlivého. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že pri rozhodovaní prihliadlo Predsedníctvo na skutočnosť, že žalobca bol právoplatne odsúdený za trestný čin prijímania úplatku a že sa na neho hľadá ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený. Charakter trestnej činnosti, pre ktorú bol žalobca odsúdený a spôsob, akým bola vykonaná, odôvodňujú však podľa Predsedníctva záver o pochybnostiach, že bude v budúcnosti čestne a svedomito vykonávať povolanie usadeného euroadvokáta.

Podľa § 1 ods. 1 a ods. 3 veta prvá zákona o advokácii advokácia pomáha uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi. Právne služby na území Slovenskej republiky poskytujú advokáti, ako aj ďalšie fyzické osoby a právnické osoby uvedené v ustanoveniach § 30 písm. b/, c/, d/, e/ a i/ za podmienok a spôsobom ustanoveným týmto zákonom.

Podľa § 3 ods. 1 písm. f/, ods. 3, ods. 4 a ods. 5 zákona o advokácii komora zapíše do zoznamu advokátov na písomnú žiadosť do dvoch mesiacov odo dňa jej doručenia toho, kto je bezúhonný a spoľahlivý. Za bezúhonného sa na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, a ak ide o obzvlášť závažný zločin, trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa, trestný čin prijímania úplatku, trestný čin podplácania a trestný čin nepriamej korupcie, ani ten, komu bolo odsúdenie za taký trestný čin zahladené alebo na ktorého sa hľadá, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený podľa osobitného predpisu. Spoľahlivým na účely tohto zákona nie je ten, u koho je preukázateľne spochybnené, že bude čestne a svedomito plniť povinnosti advokáta. Bezúhonnosť sa preukazuje odpisom registra trestov nie starším ako tri mesiace.

Podľa § 30 písm. c/ zákona o advokácii na účely tohto zákona usadený euroadvokát je euroadvokát, ktorý poskytuje právne služby na území Slovenskej republiky sústavne a ktorý je zapísaný do zoznamu euroadvokátov vedeného komorou.

Podľa § 38 ods. 1 zákona o advokácii usadený euroadvokát je oprávnený poskytovať právne služby na území Slovenskej republiky za podmienok a spôsobom ustanoveným týmto zákonom. Na účely tohto zákona a osobitných predpisov a v súlade s podmienkami ustanovenými týmto zákonom sa usadený euroadvokát považuje za advokáta podľa tohto zákona.

Podľa § 39 ods. 1 zákona o advokácii komora zapíše do zoznamu usadených euroadvokátov do dvoch mesiacov odo dňa doručenia písomnej žiadosti toho, kto preukáže, že

- a) je občanom členského štátu Európskej únie alebo iného zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore,
- b) je oprávnený vykonávať advokáciu samostatne v štáte registrácie pod niektorým z profesijných označení uvedených v prílohe č. 1,
- c) je poistený pre prípad zodpovednosti za škodu, ktorá by mohla vzniknúť v súvislosti s poskytovaním právnych služieb na území Slovenskej republiky.

Podľa čl. 1 smernice 98/5/ES účelom tejto smernice je uľahčiť trvalé vykonávanie právnickej profesie ako samostatnej zárobkovej činnosti alebo v platenom pracovnom pomere v členskom štáte inom ako je ten, v ktorom bola získaná profesionálna odborná spôsobilosť.

Podľa čl. 3 bod 1. a 2. smernice 98/5/ES právnik, ktorý chce vykonávať činnosť v inom členskom štáte ako je ten, v ktorom nadobudol svoju profesijnú odbornú spôsobilosť, sa zaregistruje na kompetentnom úrade v danom štáte. Kompetentný úrad v hostiteľskom členskom štáte registruje právnika po predložení osvedčenia, ktoré potvrdzuje jeho registráciu na kompetentnom úrade v jeho domovskom členskom štáte. Úrad môže žiadať, aby tento doklad nebol starší ako tri mesiace, ak je predložený kompetentným úradom domovského členského štátu. Úrad o registrácii informuje kompetentný úrad v domovskom členskom štáte.

Podľa čl. 4 bod 2. Zmluvy o Európskej únii únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred zmluvami, ako aj ich národnú identitu, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch vrátane regionálnych a miestnych samospráv. Rešpektuje ich základné štátne funkcie, najmä zabezpečovanie územnej celistvosti štátu, udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie národnej bezpečnosti. Predovšetkým národná bezpečnosť ostáva vo výlučnej zodpovednosti každého členského štátu.

V spoločnosti, kde úcta k demokracii a právu je jedným z najdôležitejších ústavných princípov, má advokát nezastupiteľné postavenie, pretože existencia slobodného a nezávislého advokátskeho povolania je základným prostriedkom ochrany ľudských práv a slobôd proti moci štátu. Advokát musí slúžiť veci spravodlivosti a tým, ktorí ho poverili obhajobou alebo zastupovaním. Povinnosti advokáta vyplývajúce z výkonu povolania sa neobmedzujú len na povinnosti upravené zákonom. S výkonom povolania advokáta sa nerozlučne spája škála etických povinností voči klientom a voči súdom a orgánom, pred ktorými advokát presadzuje záujmy svojho klienta, alebo pred ktorými koná v jeho mene (preambula Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory).

Výkon advokátskeho povolania nie je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky právne nárokovateľný. Podmienky prístupu k tomuto povolaniu určil štát vo forme zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. <. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).

Vzhľadom na postavenie a rolu advokáta v právnom systéme Slovenskej republiky, t.j. ako profesie, ktorej úlohou je pomáhať uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi (§ 1 ods. 1 zákona o advokácii), sa kladú prísne požiadavky nielen na odbornosť žiadateľa o zápis do zoznamu advokátov, ale sa od neho vyžadujú aj určité osobnostné a morálne vlastnosti.

Od 1. januára 2013 je jednou z podmienok pre zápis do zoznamu advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou bezúhonnosť a spoľahlivosť žiadateľa [§ 3 ods. 1 písm. f/ zákona o advokácii]. Za bezúhonného sa na účely zákona o advokácii nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, a ak ide o obzvlášť závažný zločin, trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa, trestný čin prijímania úplatku, trestný čin podplácania a trestný čin nepriamej korupcie, ani ten, komu bolo odsúdenie za taký trestný čin zahladené alebo na ktorého sa hľadí, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený podľa Trestného zákona (§ 3 ods. 3 zákona o advokácii). Spoľahlivým na účely zákona o advokácii nie je ten, u koho je preukázateľne spochybnené, že bude čestne a svedomito plniť povinnosti advokáta (§ 3 ods. 4 zákona o advokácii). Podľa zákona o advokácii sa bezúhonnosť žiadateľa preukazuje odpisom z registra trestov (§ 3 ods. 5 zákona o advokácii).

V zmysle rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. rozsudok sp.zn. 5Sžo/29/2012 z 29. októbra 2012) žiadateľ o zápis do zoznamu advokátov nesmie vo svojej minulosti vykazovať také správanie, ktoré preukázateľne spochybňuje, že bude čestne a svedomito plniť

povinnosti advokáta. Nesplnenie tejto požiadavky, bez ohľadu na trestnoprávne či administratívno-právne následky (postih za priestupok, správny delikt), so sebou nesie aj istú spoločenskú sankciu vo forme diskvalifikácie z výkonu povolání vyžadujúcich vysokú úroveň tzv. spoločenskej bezúhonnosti (pozn. novelizované znenie § 3 ods. 1 písm. f/ a § 3 ods. 4 zákona o advokácii s účinnosťou od 1. januára 2013 vyžaduje ako podmienku zápisu do zoznamu advokátov spoľahlivosť, pričom táto bola do 31. decembra 2012 v rámci rozhodovacej činnosti súdov označovaná ako tzv. spoločenská bezúhonnosť).

Je teda právom a povinnosťou Slovenskej advokátskej komory skúmať na základe odpisu z registra trestov, či žiadateľ o zápis do zoznamu advokátov nebol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin. Ak áno, skúma, či bolo odsúdenie za taký trestný čin zahladené alebo sa na žiadateľa hľadí, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený. Výnimku predstavujú trestné činy taxatívne vymenované v § 3 ods. 3 zákona o advokácii, kedy komora aj pri zistení, že odsúdenie za taký trestný čin bolo zahladené, resp. sa na žiadateľa hľadí, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený, je povinná zamietnuť žiadosť o zápis do zoznamu advokátov.

Pri posúdení dôvodnosti žaloby odvolací súd považoval za rozhodujúce zhodnotiť žalobcov postup (a okolnosti, ktoré mu predchádzali) pri žiadosti o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov z hľadiska možného narušenia princípu zákazu zneužitia práva.

Vo všeobecnosti sa zákaz zneužitia práva definuje ako „taký výkon subjektívneho práva, či interpretácia objektívneho práva, ktoré sú v rozpore s jeho účelom, i keď nie v rozpore s objektívnym právom, či znením právnej normy. Ide o situáciu, keď spolu súťažajú dve interpretačné kritériá: jazyková interpretácia proti teleologickej interpretácii právnej normy, pričom uznať zneužitie práva znamená uprednostniť účel pred samotným znením normy a odmietnuť formalistický prístup“.

V právnej metodológii sa rozlišuje medzi subjektívnou a objektívnou teleológiou. Subjektívna teleológia sa zaoberá účelom, čo zamýšľal zákonodarca pri tvorbe právnej normy, naproti tomu objektívna teleológia skúma otázku účelu, a teda ktoré účely sú objektívne správne, ktoré je rozumné sledovať. V oboch prípadoch by sa mal v zisťovaní účelu aplikovať princíp ústretovosti, t.j. že právo by sa malo interpretovať čo najbližšie objektívnemu verejnému záujmu.

Z hľadiska vyššie uvedeného súd hodnotil, či pri postupe žalobcu nedošlo k zjavnému zneužitiu práva.

Cieľom smernice 98/5/ES je uľahčiť trvalé vykonávanie právnickej profesie ako samostatnej zárobkovej činnosti alebo v platenom pracovnom pomere v členskom štáte inom ako je ten, v ktorom bola získaná profesionálna odborná spôsobilosť (čl. 1).

Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) sa jednotlivci nemôžu podvodne alebo zneužívajúcim spôsobom domáhať práv, ktoré im vyplývajú z únievého právneho poriadku (napr. rozsudok z 21. februára 2006 vo veci C-255/02 Halifax, rozsudok z 13. marca 2014 vo veci C-155/13 SICES). V takom prípade môže súd členského štátu na základe objektívne zistených skutočností vziať do úvahy zneužitie práva Európskej únie dotknutým jednotlivcom a nepriznať mu právo alebo nárok, ktorý mu prislúcha podľa právneho poriadku Európskej únie (napr. rozsudok z 20. septembra 2007 vo veci C-16/05 Tum a Dari, rozsudok z 23. marca 2000 vo veci C-373/97 Diamantis). V tomto prípade možno zjednodušene vyvodiť ponímanie zneužitia práva ako „obchádzanie národných právnych poriadkov, resp. využívanie komunitárneho práva nehodným spôsobom“.

Podľa rozsudku Súdneho dvora z 30. septembra 2003 vo veci C-167/01 Inspire Art „Pokiaľ ide najmä o boj so zneužívaním slobody usadiť sa, má členský štát právo prijať opatrenia určené na zabránenie tomu, aby sa v prospech výhod stanovených v Zmluve o fungovaní Európskej únie niektorí z jeho štátnych príslušníkov nepokúšali oslobodiť zneužívajúcim spôsobom od pravidiel stanovených v ich vnútroštátnom právnom poriadku.“

Súdny dvor v rozsudku zo 17. júla 2014 v spojených veciach C-58/13 a C-59/13 konštatoval, že „Skutočnosť, že štátny príslušník členského štátu, ktorý získal vysokoškolský diplom v tomto členskom štáte, odišiel do iného členského štátu, aby v ňom získal odbornú kvalifikáciu advokáta, a následne sa vrátil do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, aby v ňom vykonával povolanie advokáta pod odborným titulom udeleným v členskom štáte, v ktorom bola táto kvalifikácia získaná, tak predstavuje jednu z možností, ktorú má dosiahnuť cieľ smernice 98/5, a nemôže sama osebe predstavovať zneužitie práva usadiť sa vyplývajúce z článku 3 smernice 98/5.“

Odvolačný súd síce akceptuje skutočnosť, že rozhodnutie občana Európskej únie získať profesijnú odbornú spôsobilosť v inom členskom štáte s cieľom ťažiť z výhodnejšej právnej úpravy samo osebe nepredstavuje zneužitie práva. Vzhľadom na citovanú judikatúru Súdneho dvora však možno podľa odvolacieho súdu žiadateľa nezapísať do zoznamu usadených euroadvokátov, ak orgány hostiteľského členského štátu v konkrétnom prípade zistia, že došlo z jeho strany k zneužitiu práva Európskej únie.

Na konštatovanie zneužívajúceho postupu sa podľa Súdneho dvora vyžaduje súčasná existencia objektívnej a subjektívnej okolnosti. Pokiaľ ide o objektívnu okolnosť, zo všetkých objektívnych skutočností musí vyplývať, že napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených právnou úpravou Európskej únie nebol dosiahnutý cieľ sledovaný touto právnou úpravou (rozsudok z 13. marca 2014 vo veci C-155/13 SICRES). Pokiaľ ide o subjektívnu okolnosť, musí spočívať v úmysle získať výhodu vyplývajúcu z právnej úpravy Európskej únie tým, že sa umelo vytvárajú podmienky potrebné na jej získanie (rozsudok z 12. marca 2014 vo veci C-456/12).

Preukázanie zneužívajúceho konania si v tomto prípade vyžaduje na jednej strane, aby napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených v príslušných ustanoveniach smernice 98/5/ES a vo vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ju preberá, došlo k získaniu výhody, ktorej poskytnutie by bolo v rozpore s cieľom sledovaným týmito ustanoveniami a na druhej strane, aby zo všetkých objektívnych faktorov vyplývalo, že hlavný cieľ konania dotknutého jednotlivca bolo získať výhodu vyplývajúcu z práva Európskej únie.

Podľa odvolacieho súdu sa žalobca nemôže v prejednávanej veci odvolávať na článok 3 smernice 98/5/ES, keďže vzhľadom na všetky okolnosti tohto prípadu mala registrácia žalobcu v zozname advokátov v Českej republike za jediný cieľ vyhnúť sa uplatneniu slovenskej právnej úpravy týkajúcej sa prístupu k povolaniu advokáta resp. možnosti poskytovať právne služby na území Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii, a z tohto dôvodu predstavuje zneužitie práva usadiť sa, čo je v rozpore s cieľmi tejto smernice. Odvolačný súd dospel k uvedenému záveru na základe týchto objektívnych skutočností:

Žalobca bol pôvodne zapísaný v zozname advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou od 1. januára 2005. Od 16. júla 2008 do 5. septembra 2008 bol žalobcovi podľa § 8 ods. 1 písm. b/ zákona o advokácii pozastavený výkon advokácie z dôvodu, že mu bolo dňa 26. júna 2008 vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona a dňa 28. júna 2008 bol vzatý sudcom pre prípravné konanie do väzby. Ďalšie pozastavenie výkonu advokácie žalobcovi začalo na jeho žiadosť od 7. októbra 2008 a trvalo do 29. januára 2010. Dňom 29. januára 2010 bol žalobca na vlastnú žiadosť vyčiarknutý zo zoznamu advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou [§ 7 ods. 1 písm. c/ zákona o advokácii]. Ak by žalobca sám nepožiadal o vyčiarknutie zo zoznamu advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou, bolo by povinnosťou žalovanej vyčiarknuť žalobcu z tohto zoznamu v zmysle § 7 ods. 1 písm. d/ zákona o advokácii, keďže bol žalobca právoplatne odsúdený za trestný čin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona (rozsudok Špecializovaného trestného súdu č.k. PK-1T/3/2010-420 z 28. januára 2010, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 28. januára 2010).

Z dôvodu, že žalobca bol právoplatne odsúdený za trestný čin prijímania úplatku, nespĺňa vzhľadom na § 3 ods. 3 zákona o advokácii podmienku bezúhonnosti, t.j. jednu z podmienok pre zápis žiadateľa do zoznamu advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou [do 31. decembra 2012 ustanovenie §

3 ods. 1 písm. e/ zákona o advokácii, od 1. januára 2013 ustanovenie § 3 ods. 1 písm. f/ zákona o advokácii], a to aj napriek tomu, že sa na žalobcu hľadí, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený (uznesenie Špecializovaného trestného súdu č.k. PK-1T/3/2010 zo 4. januára 2013).

Podľa názoru odvolacieho súdu spáchanie trestného činu prijímania úplatku, hoci sa na žalobcu hľadí, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený, jednoznačne spochybňuje, že by žalobca v budúcnosti čestne a svedomito plnil povinnosti advokáta [§ 3 ods. 1 písm. f/ a § 3 ods. 4 zákona o advokácii].

Z uvedeného dôvodu by bol žalobca v prípade opätovnej žiadosti o zápis do zoznamu advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou (žalobca už bol zapísaný v zozname advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou od 1. januára 2005 do 29. januára 2010) neúspešný.

Žalobca bol ku dňu 1. februára 2014 zapísaný do zoznamu advokátov vedeného Českou advokátní komorou, a to na základe § 5 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii. Aj v zmysle § 5 ods. 1 písm. d) českého zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii účinného v rozhodnom čase je jednou z podmienok pre zápis do zoznamu advokátov vedeného Českou advokátní komorou bezúhonnosť žiadateľa, ktorú žalobca na účely českého zákona o advokácii (narozdiel od slovenského zákona o advokácii) splnil, keďže bol do zoznamu advokátov vedeného Českou advokátní komorou zapísaný. Ustanovenie § 5 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii pre zápis do zoznamu advokátov vedeného Českou advokátní komorou podmienku spoľahlivosti narozdiel od slovenského zákona o advokácii neupravuje.

Žalobca listom zo 14. augusta 2014 požiadal Slovenskú advokátsku komoru o zapísanie do zoznamu usadených euroadvokátov podľa § 39 zákona o advokácii.

Uvedené konanie žalobcu malo podľa odvolacieho súdu za cieľ obísť slovenskú právnu úpravu týkajúcu sa prístupu k povolaniu advokáta resp. možnosti poskytovať právne služby na území Slovenskej republiky podľa zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii.

Odvolací súd poukazuje v tejto súvislosti na skutočnosť, že za podmienok a spôsobom ustanoveným zákonom o advokácii poskytuje na území Slovenskej republiky právne služby aj usadený euroadvokát [§ 1 ods. 3 v spojení s § 30 písm. c/ zákona o advokácii, § 38 ods. 1 veta prvá zákona o advokácii], ktorý sa na účely zákona o advokácii a osobitných predpisov a v súlade s podmienkami ustanovenými zákonom o advokácii považuje za advokáta podľa zákona o advokácii (§ 38 ods. 1 veta druhá zákona o advokácii).

Právny poriadok Slovenskej republiky neumožňuje žiadateľovi, ktorý bol právoplatne odsúdený za trestný čin prijímania úplatku, hoci sa na neho hľadí ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený (čo je žalobcov prípad), úspešne sa domáhať zápisu do zoznamu advokátov, vedeného Slovenskou advokátskou komorou a poskytovať tak na území Slovenskej republiky právne služby v zmysle zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii. Skutočnosť, že by žalobca bol za daného skutkového stavu, napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených v príslušných ustanoveniach smernice 98/5/ES a § 39 zákona o advokácii, zapísaný do zoznamu usadených euroadvokátov, vedeného Slovenskou advokátskou komorou, čím by mu bolo umožnené poskytovať právne služby na území Slovenskej republiky za podmienok a spôsobom ustanoveným zákonom č. 586/2003 Z.z. o advokácii [§ 1 ods. 3 v spojení s § 30 písm. c/ zákona o advokácii, § 38 ods. 1 veta prvá] a považoval by sa za advokáta podľa zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii (§ 38 ods. 1 veta druhá), je vo svojom dôsledku spôsobilá nepochybne narušiť dôveru verejnosti v dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu a tiež v celý právny systém Slovenskej republiky, čo nemôže byť cieľom sledovaným smernicou 98/5/ES.

Z hľadiska vyššie uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že či zo subjektívneho alebo aj objektívneho teleologického hľadiska, konaním žalobcu došlo k zneužitiu práva. Neakceptovanie kritérií bezúhonnosti podľa citovaného § 3 ods. 1 písm. f/ zákona o advokácii by bolo v rozpore s účelom a cieľmi vyššie uvedených právnych noriem a európskych nálezov a rozhodnutí.

Odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú námietku žalobcu, že rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktoré vo svojom rozsudku poukázal krajský súd sa netýkajú preskúmvanej veci. Práve z citovanej judikatúry Najvyššieho súdu slovenskej republiky vyplýva, že podmienka bezúhonnosti žiadateľa o zápis do zoznamu advokátov predstavuje jednu zo základných zásad ochrany užívateľov odborných služieb a riadneho výkonu spravodlivosti v Slovenskej republike a že s výkonom profesie advokáta sú späté vysoké nároky na mravnú integritu osoby advokáta.

Za dôvodnú však považoval odvolací súd námietku žalobcu, že sa na preskúmvanú vec nevzťahuje článok 10 smernice 98/5/ES, nakoľko žalobca nežiadal o poskytnutie výhod v zmysle tohto článku. Uvedená skutočnosť však nemá vplyv na posúdenie veci odvolacím súdom.

Ostatné námietky žalobcu vznesené v odvolaní proti rozsudku krajského súdu považoval odvolací súd s poukazom na závery uvedené vyššie za nedôvodné, ktoré nemohli ovplyvniť posúdenie danej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S/282/2014-53 z 18. februára 2016 ako vecne správny podľa § 250 ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP za použitia § 246c ods. 1 veta prvá OSP tak, že neúspešnému žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a žalovaná nepodala návrh na náhradu trov konania (§ 151 ods. 1 OSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.